

Nejvyšší soud

prostřednictvím

Městského soudu
v Praze

ke sp. zn. 40 T 1/2022

Podle § 265d odst. 1 písm. a) trestního řádu a ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 trestního řádu podávám ve prospěch i v neprospěch obviněného

A. B., nar. *** v K., R. U., trvale bytem R. U., T. o., okr. K., obec J., v České republice
naposledy bytem h. S. N., M. n. ***, P.

dovolání

proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 6. 2022 sp. zn. 9 To 42/2022, kterým byl na podkladě odvolání státního zástupce zrušen v celém rozsahu rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 25. 4. 2022 sp. zn. 40 T 1/2022, jímž byl obviněný uznán vinným a byl mu uložen trest, a současně bylo podle § 259 odst. 3 trestního řádu nově rozhodnuto o vině a trestu obviněného,

a to z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. h), l) trestního řádu, neboť napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku a chybí v něm výrok, kterým by bylo rozhodnuto o jednom z žalovaných skutků. Dovolání směřuje proti všem výrokům napadeného rozhodnutí.

Odůvodnění:

1. Státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze podala dne 11. 1. 2022 pod sp. zn. 1 KZV 94/2021 na obviněného A. B. obžalobu jednak pro zločin vraždy podle § 140 odst. 2 trestního zákoníku, spáchaný ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, a dále pro přečin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 trestního zákoníku.

2. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 25. 4. 2022 sp. zn. 40 T 1/2022 byl obviněný A. B. uznán vinným pod bodem I. výroku o vině přečinem ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky podle § 146a odst. 3 trestního zákoníku, pod bodem II. výroku o vině přečinem ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky podle § 146a odst. 1 trestního zákoníku.

3. Uvedených přečinů se obviněný A. B. podle výroku o vině rozsudku soudu I. stupně dopustil dvěma skutky spočívajícími v tom, že

„I. dne 15. 5. 2021 v 20:52 hodin v P., P. n., na tramvajové zastávce P. n., se rozeběhl směrem ke skupině osob jejíž členové zčásti na obviněného předtím útočili fyzicky či slovně a celokovovým nožem typu motýlek s délkou čepele 10 cm uchopeným

v pravé ruce zaútočil na zcela náhodně vybraného poškozeného V. T., nar. ***, který v důsledku požití alkoholu nebyl schopen na jednání obviněného včas zareagovat úprkem jako ostatní členové skupiny, a tohoto obviněný dvakrát silou velké intenzity bodl nožem do zad, čímž mu způsobil bodnou ránu s vbodem vlevo nahoře na zádech nad horním okrajem klíční kosti pronikající do mezihrudí s přetětím příčné krční žíly, bodnou ránu s vbodem pod levou lopatkou pronikající 9. mezižebřím do levé hrudní dutiny s odlomením části 9. žebra, bodným poraněním dolního laloku levé plíce, zakrvácením levé hrudní dutiny a vznikem pneumotoraxu, kdy je nutno zranění klasifikovat jako vážné, neboť v případě, že by poškozenému nebyla poskytnuta včasná odborná lékařská pomoc, došlo by ke smrti poškozeného zakrvácením levé hrudní dutiny, čehož si s ohledem na způsob vedení útoku a zasažení místa na těle poškozeného musel být vědom a pro případ, že taková vážná poranění způsobí, byl s tímto přinejmenším srozuměn, a dále mu způsobil silou malé až střední intenzity povrchní řeznou ránu na hřbetu pravé ruky, přičemž útok na poškozeného V. T. byl proveden v silném rozrušení ze strachu a zmatku vyvolaném předchozím konfliktem s blíže neztotožněnou skupinou mladíků, která v parku v P., Z. s., požívala alkoholické nápoje, kdy v čase 20:39 hodin obviněný ke skupině, v níž vznikl fyzický konflikt, přistoupil a po dobu několika minut diskutoval, když nastalá slovní rozepře v čase 20:47:40 hodin vyústila ve fyzické napadení obviněného svědkem I. S. oděným do bílé mikiny s motivem X na zádech, kdy následně byl mladíky z prostoru parku vykázán, přičemž při odchodu z parku na tramvajovou zastávku P. n. byl dostihnout svědkem A. W. a na silničním přechodu došlo mezi svědkem a obviněným k výměně úderů do obličeje, jež vedlo k pádu obviněného na vozovku, následně obviněného útočným způsobem doběhl mladík v bílé mikině s motivem na přední části, jemuž se neúspěšně snažil svědek W. v dalším jednání zabránit, tento obviněného při vstávání dvakrát kopl pravou nohou do těla, na to obviněný vstal a pokračoval na tramvajovou zastávku, kde vyčkával příjezdu tramvaje směřující na P., S., když jej opět došel mladík v bílé mikině s motivem vpředu a uštědřil mu pravou rukou ránu do obličeje, asi po dvou minutách se z parku k obviněnému začala přibližovat skupina neztotožněných osob v celkovém počtu asi deseti osob, která obviněného na tramvajovém ostrůvku na několik minut obestoupila, obviněný v tu chvíli již prokazatelně držíc v pravé ruce celokovový nůž, typu motýlek s délkou čepele 10 cm, začal mávat s tímto kolem sebe, na což skupina reagovala odstupem, přičemž se k němu jednotliví členové skupiny střídavě přibližovali, kdy v čase 20:52:16 hodin mladík oděn do tmavého trička s krátkým rukávem obviněnému zpoza zábradlí zezadu uštědřil ránu rukou do oblasti hlavy, nato se proti obviněnému rozeběhl mladík, oděn do bílé mikiny bez motivu na zádech a kopem obviněného do zad jej narazil na zábradlí, k němuž stál čelem, toto opět využil muž v tričku s krátkým rukávem a opět zaútočil na hlavu obviněného, načež osoba z přihlížející skupiny mladíků hodila po obviněném skleněnou láhev, která se před ním na zemi rozbila, na to se obviněný v čase 20:52:41 hodin začal kolem sebe rozhlížet, kdy je zřejmé, že v danou chvíli byl ze všech stran obklopen mladíky, přičemž celý konflikt byl po celou dobu provázen vulgárními výkřiky, kdy v čase 20:52:48 hodin v důsledku přijíždějící tramvaje mladíci opustili své pozice na tramvajovém páse a shromáždili se na tramvajovém ostrůvku, načež se obviněný s nožem v ruce rozeběhl ke skupině osob, v níž tu chvíli byl i poškozený V. T. a na něho zaútočil.

II. dne 15. 5. 2021 v 20:52 hodin v P., P. n., na tramvajové zastávce P. n., bezprostředně po útoku na poškozeného V. T., v silném rozrušení ze strachu a zmatku vyvolaném předchozím jednáním blíže neztotožněných osob, kdy byl obestoupen

a zalehnout skupinou nejméně deseti mladíků, mimo jiné i osobami, které na něj před útokem na poškozeného V. T. na zastávce útočily, obviněný držíc i nadále v ruce celokovový nůž typu motýlek s délkou čepele 10 cm, zaútočil na poškozeného G. P., nar. ***, předmětným nožem, čímž mu silou střední intenzity způsobil povrchní řeznou ránu na zevní ploše levého ramene délky asi 6 cm, zasahující do podkoží a povrchní řeznou ránu na malíkové hraně levé ruky délky asi 4 cm, zasahující do podkoží, přičemž si způsobením takového závažnějšího zranění musel být, vzhledem ke způsobu vedeného útoku a to nožem proti tělu poškozeného, přinejmenším srozuměn.“

4. Za uvedené přečiny byl obviněnému A. B. uložen podle § 146a odst. 3 trestního zákoníku za použití § 43 odst. 1 trestního zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří let, a to za současného vyslovení omezení podle § 82 odst. 3 trestního zákoníku, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil. Dále byl obviněnému uložen podle § 80 odst. 1, 2 trestního zákoníku trest vyhoštění z území České republiky v trvání dvou let, a podle § 70 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku byl uložen trest propadnutí věci – kovového nože typu motýlek s 10 cm dlouhou čepelí a černým motivem na střence. Výroky podle § 228 odst. 1 trestního řádu bylo rozhodnuto o nárocích poškozených V. z. p. a V. z. p. na náhradu škody.

5. K výrokové části rozsudku soudu prvního stupně je vhodné uvést, že oba skutky byly ve výroku o vině vymezeny shodně s obžalobou, pokud se týká samotného mechanismu útoku na oba poškozené. Nálezací soud však popis obou skutků doplnil vylíčením předcházejícího agresivního jednání nezjištěných osob vůči obviněnému, které u něj vyvolalo stav silného rozrušení a strachu. Naproti tomu nepřevzal tvrzení obžaloby, podle kterého v případě skutku pod bodem I. výroku o vině obviněný jednal „s úmyslem usmrtit poškozeného V. T.“.

6. Proti rozsudku Městského soudu v Praze podala státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze v neprospěch obviněného odvolání, v němž navrhovala, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a sám rozhodl ve smyslu podané obžaloby. Státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze poté během intervence u veřejného zasedání podané odvolání korigoval a navrhoval, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a sám rozhodl tak, že se obviněný uznává vinným zločinem zabití podle § 141 odst. 1 trestního zákoníku ve stádiu pokusu podle § 21 trestního zákoníku a přečinem ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky podle § 146a odst. 1 trestního zákoníku.

7. O podaném odvolání rozhodl Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 16. 6. 2022 sp. zn. 9 To 42/2022. Tímto rozsudkem bylo rozhodnuto tak, že napadený rozsudek Městského soudu v Praze byl podle § 258 odst. 1 písm. b), e), d), f) trestního řádu zrušen v celém rozsahu. Současně bylo podle § 259 odst. 3 písm. a) trestního řádu znovu rozhodnuto tak, že obviněný A. B. byl uznán vinným přečinem ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky podle § 146a odst. 3 trestního zákoníku, kterého se dopustil tím, že

„dne 15. 5. 2021 v 20:52 hodin v P., P. n., na tramvajové zastávce P. n., se rozeběhl směrem ke skupině osob a nožem typu motýlek s délkou čepele 10 cm uchopeným

v pravé ruce zaútočil na poškozeného V. T., nar. ***, který v důsledku požití alkoholu nebyl schopen na jednání obviněného včas zareagovat úprkem jako ostatní členové skupiny, se kterou na místě pobýval, a jejíž členové bezprostředně předtím na obviněného fyzicky i slovně útočili, a tohoto obviněný dvakrát silou velké intenzity bodl nožem do zad, čímž mu způsobil bodnou ránu s vbodem vlevo nahoře na zádech nad horním okrajem klíční kosti pronikající do mezihrudí s přetětím příčné krční žíly, bodnou ránu s vbodem pod levou lopatkou pronikající 9. mezižebřím do levé hrudní dutiny s odlomením části 9. žebra, bodným poraněním dolního laloku levé plíce, zakrvácením levé hrudní dutiny a vznikem pneumotoraxu, kdy v případě, že by poškozenému nebyla poskytnuta včasná odborná lékařská pomoc, došlo by ke smrti poškozeného zakrvácením levé hrudní dutiny, dále mu způsobil silou malé až střední intenzity povrchní řeznou ránu na hřbetu pravé ruky, přičemž útok na poškozeného V. T. byl proveden po konfliktu vyvolaném blíže neztotožněnou skupinou mladíků, která v parku v P., Z. s., požívala alkoholické nápoje, kdy v čase 20:39 hodin obviněný ke skupině, v níž vznikl fyzický konflikt, přistoupil a po dobu několika minut diskutoval, když nastala slovní rozepře v čase 20:47:40 hodin vyústila ve fyzické napadení obviněného svědkem I. S. oděným do bílé mikiny s motivem X na zádech, kdy následně byl mladík z prostoru parku vykázán, přičemž při odchodu z parku na tramvajovou zastávku P. n. byl dostihnout svědkem A. W. a na silničním přechodu došlo mezi svědkem a obviněným k výměně úderů do obličeje, jež vedlo k pádu obviněného na vozovku, následně obviněného doběhl mladík oděn v bílé mikině s motivem na přední části, který ležícího obviněného dvakrát kopl pravou nohou do těla, na to obviněný vstal a pokračoval na tramvajovou zastávku, kde vyčkával příjezdu tramvaje, když jej opět došel mladík v bílé mikině s motivem vpředu a uštědřil mu pravou rukou ránu do obličeje, asi po dvou minutách se z parku k obviněnému začala přibližovat skupina asi deseti blíže neztotožněných osob, která obviněného na tramvajovém ostrůvku na několik minut obestoupila, obviněný v tu chvíli již prokazatelně držíc v pravé ruce celokovový nůž, typu motýlek s délkou čepele 10 cm, začal mávat s tímto kolem sebe, na což skupina reagovala odstupem, přičemž se k němu jednotliví členové skupiny střídavě přibližovali, kdy v čase 20:52:16 hodin mladík oděn do tmavého trička s krátkým rukávem obviněnému zpoza zábradlí zezadu uštědřil ránu rukou do oblasti hlavy, nato se proti obviněnému rozeběhl mladík, oděn do bílé mikiny bez motivu na zádech a kopem obviněného do zad jej narazil na zábradlí, k němuž stál čelem, toto opět využil muž v tričku s krátkým rukávem a opět zaútočil na hlavu obviněného, načež osoba z přihlížející skupiny mladíků hodila po obviněném skleněnou láhev, která se před ním na zemi rozbila, na to se obviněný v čase 20:52:41 hodin začal kolem sebe rozhlížet, kdy je zřejmé, že v danou chvíli byl ze všech stran obklopen mladíky, přičemž celý konflikt byl po celou dobu provázen vulgárními výkřiky, kdy v čase 20:52:48 hodin v důsledku příjezdějí tramvaje mladíci opustili své pozice na tramvajové zastávce a shromáždili se na tramvajovém ostrůvku, načež se obviněný s nožem v ruce rozeběhl ke skupině osob, v níž tu chvíli byl i poškozený V. T. a na něho výše popsáním způsobem zaútočil.“

8. Za tento přečin byl obviněný B. odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců a výkon tohoto trestu byl podle § 81 odst. 1 trestního zákoníku a § 82 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří let za současného vyslovení povinnosti podle § 82 odst. 3 trestního zákoníku, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil. Dále byl obviněnému uložen podle § 80 odst. 1, 2 trestního zákoníku trest vyhoštění z území České republiky v trvání pěti let. Podle § 70 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku byl opět uložen trest

propadnutí věci – kovového nože typu motýlek s 10 cm dlouhou čepelí a černým motivem na střece.

9. Výrokem o náhradě škody byla obviněnému podle § 228 odst. 1 trestního řádu uložena povinnost nahradit poškozené V. z. p., IČ: ***, se sídlem v P. majetkovou škodu ve výši 191.319 Kč. Dalším výrokem byla poškozená V. z. p., IČ: *** se sídlem v P., odkázána se svým nárokem na řízení ve věcech občanskoprávních.

10. O skutku původně vymezeném pod bodem II. výroku o vině odvolací soud žádným samostatným výrokem nerozhodl z důvodů, které budou níže rozvedeny.

11. Pokud se týká důvodů, pro které nebyla akceptována v obžalobě uplatněná kvalifikace skutku jako zločinu vraždy podle § 140 odst. 2 trestního zákoníku, spáchaného ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, pak nalézací soud především dospěl k závěru, že v důsledku nepochybně prokázaných předcházejících slovních i fyzických útoků skupiny osob obviněný A. B. jednal v omluvitelném hnutí mysli spočívajícím ve strachu a zmatku.

12. Nalézací soud na straně obviněného neshledal ani úmysl poškozeného V. T. usmrtit, a to ani v podobě nepřímého úmyslu ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku. Konstatoval, že jediným argumentem svědčícím pro takový úmysl je způsob a povaha útoku, když útok byl veden zezadu nožem a velkou intenzitou do oblasti krku a horní oblasti zad. Úmysl obviněného způsobit smrt však nevyplývá z chování obviněného před činem a po něm, když absentuje předchozí agrese obviněného vůči poškozenému, popř. skupině osob, které byl poškozený členem. Poukázal též na výpověď obviněného, který úmysl usmrtit opakovaně vyloučil, přičemž jeho výpověď není podle nalézacího soudu v rozporu s ostatními provedenými důkazy. Útoky obviněného na poškozeného T. označil nalézací soud za náhodné, a to jak pokud jde o výběr napadené osoby, tak pokud jde o konkrétní místa na těle, proti kterým útok směřoval. S poukazem na závěry nálezu Ústavního soudu ve věci sp. zn. IV. ÚS 433/02 nalézací soud uvedl, že i přes vedení útoku nožem na životně důležité partie poškozeného nelze jen z této skutečnosti vyvozovat záměr o úmyslném cílení těchto útoků, ale že lze uvažovat o tom, že šlo o útoky vedené náhodným směrem. Soud proto dospěl k závěru, že obviněný jednal v úmyslu nikoli poškozeného usmrtit, ale pouze mu ublížit na zdraví, aby měl možnost z místa uniknout. Zacílení útoků činil podle nalézacího soudu obviněný povrchně nebo zcela náhodně. Nalézací soud vyloučil též srozumění obviněného se smrtelným následkem. Uvedl, že významným vodítkem pro srozumění pachatele s následkem je skutečnost, že pachatel nepočítá s žádnou konkrétní okolností, která by mohla zabránit následku, který si pachatel představoval alespoň jako možný. Obviněný si teoreticky mohl představit, že následkem útoku může být smrt poškozeného, věděl však, že celému incidentu bylo přítomno mnoho dalších osob, které jsou schopny přivolat či poskytnout poškozenému pomoc. Nalézací soud proto uzavřel, že nelze učinit závěr ani o nepřímém úmyslu usmrtit poškozeného T., a vyloučil proto aplikaci § 141 trestního zákoníku o trestném činu zabíjení.

13. Odvolací soud se se závěrem nalézacího soudu o absenci úmyslu obviněného směřujícího ke smrti poškozeného ztotožnil. Odkázal na odůvodnění napadeného rozsudku včetně citace judikatury (nález Ústavního soudu ve věci sp. zn. IV. ÚS 433/02). Dále poukázal na stres obviněného vyvolaný předchozím útokem

skupiny osob. Obviněný, aniž se významněji bránil, opustil místo útoku, byl pronásledován a opět brutálně napadán, byl obestoupen a vnímal situaci jako bezvýchodnou. Pokud se v takový okamžik rozhodl demonstrovat odhodlání nůž použít a v okamžiku příjezdu tramvaje se rozběhl proti skupině útočníků, kterou vnímal homogenně, s napřaženým nožem v ruce, bylo možno dle odvolacího soudu důvodně předpokládat, že opět očekával rozprchnutí skupiny, její ústup, jako v předchozí obdobné situaci, čímž by si vytvořil prostor pro nástup do tramvaje. V dané chvíli byl ovšem ve skupině silně podnapilý poškozený T., který jediný nereagoval na výpad obviněného ústupem. Vznikla překvapivá a nečekaná situace, kterou obviněný v afektu chybně vyhodnotil a původně patrně demonstrativně míněné máchnutí dokončil i proti tělu neustoupivšího T., kterého silně bodl a bodnutí dokonce jedenkrát mechanicky zopakoval. V daný moment obviněný jednal pod vlivem silných emocí, bez racionální kontroly nad svým jednáním a nic nesvědčí pro závěr, že si cíleně vybral osobu, proti níž útočil nebo že by si cíleně a vědomě vybral místo na těle, vůči němuž budou rány směřovat. Obviněný chtěl útočníky donutit k ústupu, což také všichni krom opilého poškozeného učinili, v nastalé situaci obviněný pohyb dokončil a zasáhl poškozeného, který neustoupil. Místo dopadu nože bylo proto podle odvolacího soudu dílem náhody. Žádný důkaz podle odvolacího soudu nesvědčí pro cílený útok, existenci takového důkazu přitom striktně vyžaduje nález Ústavního soudu, sp. zn. IV. ÚS 433/02, který vylučuje a označuje za pouhou tautologii argumentaci, kdy je záměr útočníka bodnout do konkrétního místa odvozován ze skutečnosti, že k takovému zásahu došlo. Útok nebyl veden zepředu, což je pro cílené útoky typické, ale zboku až zezadu. Přehlédnout nelze ani neschopnost obviněného nahlédnout plně dopad svého konání v důsledku silného rozrušení. Kvalifikaci skutku jako ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky podle § 146a odst. 3 trestního zákoníku označil proto odvolací soud za správnou.

14. Pokud se týká útoku proti poškozenému G. P., odvolací soud po zopakování některých důkazů dospěl k názoru, že vzhledem k důkazní situaci není vyloučeno, že jeho zranění mohlo vzniknout bez zavinění obviněného. Po sražení obviněného na zem se situace stala nepřehlednou a v hromadné strkanici, když se útočící skupina snažila obviněného znehybnit, zranění poškozeného P. mohlo vzniknout jak máchnutím nožem obviněným ve snaze se vyprostit, tak i na vůli obviněného zcela nezávisle, když někdo na znehybněnou ruku s nožem mohl snadno poškozeného natlačit.

15. Odvolací soud se neztotožnil ani s posouzením jednání vůči oběma poškozeným jako dvou natolik oddělených dějů, aby měly být považovány za dva samostatné skutky. Pokud by bylo dáno zavinění obviněného na zranění poškozeného P., šlo by podle odvolacího soudu o jednočinný souběh. Na celou potyčku je nutno dle tohoto soudu nahlížet jako na jeden děj. Pro právní posouzení jednání obviněného je dle odvolacího soudu v případě obou zranění klíčové předchozí jednání skupiny vůči obviněnému. Jednání vůči oběma poškozeným od sebe nelze oddělit, aniž by příběh ztratil smysl, stalo se během jedné potyčky, bylo neseno jedinou vůlí. Zranění poškozeného T., které skupinu osob, ke které oba poškození patřili, vyprovokovalo k další vlně útoků na poškozeného, nelze podle odvolacího soudu chápat jako předěl. Šlo stále o jednu neukončenou potyčku a není důvod průběžné jednání obviněného posuzovat jako dva oddělené skutky. Proto odvolací soud neprokázanou část děje z popisu skutku pouze vypustil a nerozhodl o ní zprošťujícím výrokem.

16. Pokud se týká skutku uvedeného původně pod bodem I. výroku o vině (útok proti poškozenému V. T.), lze s názory soudů obou stupňů souhlasit potud, že jednání obviněného, ke kterému skutečně došlo až po jeho opakovaném intenzivním napadání skupinou osob, bylo jednáním v omluvitelném hnutí mysli. Nelze však souhlasit s právními závěry soudů obou stupňů o absenci úmyslu obviněného poškozeného usmrtit, a to navazující právní kvalifikaci skutku jako přečinu ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky podle § 146a odst. 3 trestního zákoníku.

17. Ve vztahu ke skutku původně uvedenému pod bodem II. výroku rozsudku soudu prvního stupně lze akceptovat skutkový závěr, podle kterého není vyloučeno, že ke zranění poškozeného mohlo dojít bez zavinění obviněného. Hodnotící úvahy odvolacího soudu v tomto směru nevybočily z mezí § 2 odst. 6 trestního řádu, byť provedené důkazy by zajisté bylo možno hodnotit i jiným způsobem. Nelze se však ztotožnit s procesním postupem odvolacího soudu, pokud celý skutkový děj posoudil jako jeden skutek, okolnosti útoku proti G. P. z výroku o vině pouze vypustil a nerozhodl o tomto skutku zprošťujícím výrokem.

18. Zločinu zabití podle § 141 odst. 1 trestního zákoníku se dopustí ten, kdo jiného úmyslně usmrtí v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného.

19. Přečinu ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky podle § 146a odst. 3 trestního zákoníku se dopustí ten, kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného.

20. Podle § 15 odst. 1 trestního zákoníku trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel

a) chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, nebo

b) věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn.

Podle § 15 odst. 2 trestního zákoníku srozuměním se rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoně může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem.

21. Vzhledem k tomu, že v předmětné trestní věci smrt poškozeného V. T. nenastala, je z hlediska právní kvalifikace skutku spočívajícího v útoku na tohoto poškozeného rozhodující otázka, zda ke způsobení tohoto následku úmysl obviněného A. B. směřoval.

22. Je nutno konstatovat, že obviněný ve svých výpovědích neuvedl skutečnosti, ze kterých by bylo možno usuzovat na to, že způsobení jakého následku jeho jednání směřovalo. V přípravném řízení uvedl údaje pouze ke své osobě a k věci odmítl vypovídat. Při výpovědi v hlavním líčení dne 4. 4. 2022 se velmi obsáhle vyjadřoval k tomu, jak byl napadán jinými osobami, tvrdil, že nožem nechtěl nikomu ublížit,

ohledně vlastního útoku na poškozeného V. T. však prakticky nic konkrétního neuvedl („Nepamatuji si situaci, jakým způsobem jsem někoho udeřil ... nepamatuji si vytáhnutí nože... nepamatuji si, co jsem v tu chvíli s nožem dělal, ani jak jsem ho držel, ani jak jsem udeřil.“) Obecná vyjádření obviněného o tom, že nechtěl nikomu ublížit, jsou ovšem stěží akceptovatelná ve světle nezpochybnitelné skutečnosti, že minimálně proti poškozenému T. nožem zaútočil.

23. Za situace, kdy není k dispozici doznání ani jiné vyjádření obviněného, ze kterého by bylo možno činit závěry o subjektivní stránce trestného činu, je nutno vycházet z objektivně zjištěných okolností útoku. Srozumění pachatele s usmrcením poškozeného při provedeném útoku lze dovodit z povahy nástroje použitého k útoku, ze způsobu použití takového nástroje, z intenzity útoku (fyzické síly vyvinuté pachatelem) a z míst na těle, proti kterým útok směřoval.

24. Především je nutno odmítnout závěr odvolacího soudu, podle kterého místo dopadu nože na těle poškozeného bylo dílem náhody, jelikož obviněný chtěl útočníky donutit k ústupu, očekával jejich rozprchnutí, v nastalé situaci pohyb dokončil a zasáhl poškozeného, který neustoupil. Z kamerového záznamu, jehož obsah je reprodukován pod bodem 20. rozsudku soudu prvního stupně, vyplývá, že v momentě, kdy na zastávku přijíždí tramvaj, obviněný vybíhá směrem k těsně se shluknuvší skupině mladíků na zastávce. Ti se před ním rozprchávají až na jednoho, osobu v modré mikině a v modrých kalhotách, která se pouze otáčí a obviněný ji poté zasahuje dvěma údery shora. Nejednalo se tedy o ojedinělé bodnutí nebo o obranný pohyb, ani o útoky náhodným směrem. Nešlo o situaci, kdy by se obviněný např. oháněl proti poškozenému nožem, popř. s ním dokonce zápasil, a při tom neměl plně pod kontrolou, zda vůbec a do kterého místa na těle poškozeného nožem zasáhne. Jednání obviněného mohlo mít demonstrativní charakter v momentu, kdy se s nožem v ruce rozběhl proti skupině osob, se kterými měl před tím konflikt; v situaci, kdy poškozený před jeho útokem neustoupil, se však již obviněný nijak nepokoušel poškozeného zastrašit, ale „bez dalšího“ mu nožem zasadil dvě silné rány mířené do horní části hrudníku. Závěry odvolacího soudu o mechaničnosti druhého bodnutí jsou při tom čistě spekulativní a ničím nepodložené.

25. Obviněný tedy cíleně dvakrát zaútočil nožem o délce čepele 10 cm proti levé polovině hrudníku obviněného, tj. proti takové části těla, o které je notoricky známo i osobám bez jakéhokoli anatomického a lékařského vzdělání, že jsou v ní uloženy životně důležité orgány. Útok vedl velkou silou, když při útoku mj. došlo k odlomení části žebra poškozeného. Objektivně zjištěné okolnosti útoku tedy jednoznačně svědčí o tom, že obviněný musel být přinejmenším srozuměn se skutečností, že možným následkem jeho jednání může být smrt poškozeného.

26. Skutečnost, že útok vede proti takovému místu na těle, kde je dáno nebezpečí zasažení životně důležitých orgánů, si obviněný musel uvědomovat i ve stavu silného rozrušení. Nemůže obstát argumentace odvolacího soudu, pokud odkazuje na neschopnost obviněného „nahlédnout plně dopad svého konání v důsledku silného rozrušení“. Odvolací soud tak fakticky stresovou situaci vyvolanou předchozím útokem obviněnému v jeho prospěch přičítá dvakrát, jednou jako okolnost určující pro užití privilegované skutkové podstaty tzv. afekt deliktu, a podruhé jako okolnost vylučující zavinění obviněného ve formě úmyslu. Užití takové logiky by – dovedeno do důsledků – prakticky ve všech případech život ohrožujících útoků provedených v silném

rozrušení zpochybňovalo kvalifikaci podle § 141 trestního zákoníku, neboť tento trestný čin po subjektivní stránce předpokládá úmysl pachatele směřující k usmrcení člověka.

27. Na druhé straně právě s ohledem na stav silného rozrušení nelze předpokládat, že obviněný (který z místa činu odjel tramvají a o další osud poškozeného se nezajímal) vedl v době útoku nějaké úvahy o možnosti odvrácení smrtelného následku v důsledku poskytnutí pomoci poškozenému dalšími osobami. Obviněný ostatně ani nemohl počítat s tím, že k transportu poškozeného do nemocnice a k urgentní operaci dojde tak rychle a takovým způsobem, aby bylo možno jeho smrti zabránit.

28. Dodávám, že je nutno považovat za nepřiléhavý odkaz odvolacího soudu na závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 4. 2004 sp. zn. IV. ÚS 433/02. Tento nálezn se týká věci skutkově podstatně odlišné, kdy se poškozený a obviněný v průběhu činu vzájemně potýkali, byli v těsném tělesném kontaktu, poloha jejich těl se rychle měnila a ze soudně lékařského posudku se nepodařilo přesnou vzájemnou polohu těl poškozeného a odsouzeného zjistit. Část ran byla vedena do nohou, u těch ran, které byly situovány do hrudníku a zad, bylo možno připustit závěr, že útoky nožem byly vedeny náhodným směrem, vyplývajícím z nahodilých situačních okolností, daných chováním obou účastníků zápasu a podmínkami místa činu. V nyní řešené trestní věci mezi obviněným a poškozeným ovšem k žádnému zápasu nedocházelo, vzájemná poloha těl obviněného a poškozeného se neměnila a záleželo výlučně na rozhodnutí samotného obviněného, proti kterému místu na těle poškozeného svůj útok zaměřil.

29. Je tedy zřejmé, že na straně obviněného A. B. byl dán úmysl poškozeného usmrtit, a to minimálně ve formě nepřímého úmyslu ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku. Na základě jinak správně zjištěných skutkových okolností měl proto odvolací soud uznat obviněného pro skutek původně uvedený pod bodem I. rozsudku nalézacího soudu vinným zločinem zabití podle § 141 odst. 1 trestního zákoníku ve stádiu pokusu podle § 21 trestního zákoníku.

30. Rovněž nelze souhlasit s procesním postupem odvolacího soudu, pokud o skutku původně uvedeném pod bodem II. výroku nalézacího soudu nerozhodl zprošťujícím výrokem. Odvolací soud útoky na poškozeného T. a na poškozeného P. považoval za spáchané jediným skutkem a okolnosti útoku proti P., u kterého považoval za neprokázané zavinění obviněného, z tzv. skutkových vět pouze vypustil.

31. Pro zhodnocení, zda se jedná o jednotu skutku či mnohost skutků, je rozhodující určení jejich jednání a následků a jejich vzájemné podmíněnosti. Za jeden skutek z hlediska trestního práva hmotného lze považovat všechny projevy vůle pachatele navenek, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva nebo jsou způsobilé (u pokusu) následek způsobit.

32. Útoky nožem proti poškozenému V. T. je nutno považovat za takové projevy vůle obviněného navenek, které byly příčinou způsobení těžké újmy na zdraví tomuto poškozenému a byly způsobilé způsobit i jeho smrt. Toto jednání však nikterak nebylo kauzální pro způsobení řezných ran poškozenému G. P. Pro způsobení tohoto následku mělo být dle podané obžaloby kauzální až další jednání obviněného následující útoku na poškozeného T., kdy byl obviněný obstoupen a zalehnut dalšími

osobami. Pokud by bylo beze zbytku prokázáno, že i zranění poškozeného P. způsobil obviněný úmyslně, šlo by o dvě různá jednání i o dva různé následky, a to porušení zájmu na ochraně zdraví poškozeného T. a porušení zájmu na ochraně zdraví poškozeného P. Přitom porušení zájmu jednoho by ani nebylo nutnou podmínkou porušení zájmu druhého. Předmětné útoky se sice odehrály v místní a časové souvislosti a v jakési situační podmíněnosti, ale neznamená to, že aby poškozený zaútočil na poškozeného P., musel nejdřív zaútočit na poškozeného T.

33. Jedná se proto v dané situaci o dva různé skutky. Pokud odvolací soud dospěl k závěru, že ke zranění poškozeného P. došlo nezávisle na vůli poškozeného (některá z osob atakujících obviněného mohla poškozeného na nůž natlačit), měl poškozeného pro tento skutek zprostit obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu. Je povinností soudu rozhodnout odsuzujícím nebo zprošťujícím výrokem o všech žalovaných skutcích. Přiměřeně lze v tomto směru odkázat též na dosud použitelné závěry rozhodnutí publikovaného pod R 40/1980, podle kterých, jestliže pachatel dvěma nebo více samostatnými útoky postupně úmyslně způsobí jedné osobě ublížení na zdraví a druhé osobě těžkou újmu na zdraví, je třeba jednání pachatele právně posoudit jako dva samostatné trestné činy, ne jako jeden pokračující trestný čin. Pokud soud v takovém případě zjistí, že pachatel některý z trestných činů nespáchal, musí obviněného zprostit obžaloby pro tento trestný čin.

34. Z výše uvedeného vyplývá, že rozhodnutí odvolacího soudu, pokud obviněného A. B. stejně jako nalézací soud uznal vinným přečinem ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky podle § 146a odst. 3 trestního zákoníku a nikoli zločinem zabití podle § 141 odst. 1 trestního zákoníku ve stádiu pokusu podle § 21 trestního zákoníku, spočívalo na nesprávném právním posouzení skutku. Rozhodnutí odvolacího soudu proto bylo zatíženo vadou uvedenou v § 265b odst. 1 písm. h) trestního řádu. Tím, že o jednom z žalovaných skutků nerozhodl odsuzujícím ani zprošťujícím výrokem, odvolací soud zatížil svoje rozhodnutí též vadou uvedenou v § 265b odst. 1 písm. l) trestního řádu, neboť v rozhodnutí chybí výrok, který měl soud podle zákona do výrokové části rozhodnutí pojmout.

35. Nesprávnou právní kvalifikací skutku byl zákon porušen ve prospěch obviněného. Tím, že o jednom z žalovaných skutků vůbec nerozhodl, však odvolací soud vytvořil stav právní nejistoty a porušil tak zákon v neprospěch obviněného. Dovolání je proto podáváno v prospěch i neprospěch obviněného.

S ohledem na popsané skutečnosti

navrhuji,

aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání, k jehož konání může přistoupit podle § 265r odst. 1 písm. b) trestního řádu:

1. podle § 265k odst. 1, 2 trestního řádu za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 trestního řádu zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 6. 2022 sp. zn. 9 To 42/2022, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
2. a dále postupoval podle § 265l odst. 1 trestního řádu a přikázal Vrchnímu soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Pokud by Nejvyšší soud shledal, že v posuzované věci je nutno rozhodnout jiným než navrhovaným způsobem, vyjadřuji i pro tento případ souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. c) trestního řádu].

Brno 18. srpna 2022

JUDr. Igor Stříž
nejvyšší státní zástupce